

Vlaams
Parlement

vergadering **C78**
zittingsjaar 2014-2015

Woordelijk Verslag

Commissievergadering

Commissie voor Bestuurszaken, Binnenlands Bestuur,
Inburgering en Stedenbeleid

van 13 januari 2015

INHOUD

VRAAG OM UITLEG van de heer Kurt De Loor tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de structurele onbestuurbaarheid van lokale besturen – 681 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van de heer Michel Doomst tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over structurele onbestuurbaarheid – 726 (2014-2015)	3
VRAAG OM UITLEG van de heer Ward Kennes tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de preventie van burn-out bij de Vlaamse overheid – 684 (2014-2015)	8
VRAAG OM UITLEG van de heer Kurt De Loor tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de aansprakelijkheid van burgemeesters – 679 (2014-2015)	11
VRAAG OM UITLEG van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de inning van opcentiemen door de provincies en het betreffende advies van de Raad van State – 589 (2014-2015)	
VRAAG OM UITLEG van de heer Kurt De Loor tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het arrest van de Raad van State met betrekking tot de provinciale opcentiemen – 680 (2014-2015)	15

**VRAAG OM UITLEG van de heer Kurt De Loor tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de structurele onbestuurbaarheid van lokale besturen
– 681 (2014-2015)**

**VRAAG OM UITLEG van de heer Michel Doomst tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over structurele onbestuurbaarheid
– 726 (2014-2015)**

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor (sp-a): Voorzitter, collega's, door een wijziging van het Gemeentedecreet – artikel 47bis – in 2013 kan de gemeenteraad eenmaal per legislatuur de structurele onbestuurbaarheid van de gemeente uitroepen. In de afgelopen twee jaar gebeurde dat zes keer. Steeds meer gemeenteraden overwegen de optie.

Volgens de VVSG zullen er de volgende maanden en jaren nog gemeenten volgen: blijkbaar krijgen zij veel mails en telefoons binnen van lokale bestuurders. Ze krijgen steeds meer vragen van oppositie en meerderheid en vrezen dat de maatregel een extra voedingsbodemp is voor wantrouwen binnen een gemeente. De maatregel zou het streven naar een coalitiebreuk centraal zetten in tegenstelling tot het zoeken naar mogelijke oplossingen.

Minister, bent u van oordeel dat de procedure van de structurele onbestuurbaarheid haar doel voorbijschiet? Overweegt u een evaluatie van deze wijziging in het Gemeentedecreet, meer bepaald artikel 47bis? Zo ja, hoe zal deze evaluatie gebeuren en op welke termijn zal deze evaluatie plaatsvinden? Welke maatregelen zult u nemen om ervoor te zorgen dat de procedure van structurele onbestuurbaarheid de bestuurbaarheid van de steden en gemeenten niet in gedrang zal brengen?

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

De heer Michel Doomst (CD&V): Het middel van de onbestuurbaarheid duikt op. Tussen de lijnen kunnen we lezen dat sommige gemeenten onbestuurbaar aan het worden zijn en dat men ertoe neigt om ze onbestuurbaar te maken. In het woord onbestuurbaarheid zit een Babylonische spraakverwarring. De toren van Babel zat dichtbij de hemel, er schuilt wel enige ambitie achter en dat ding is ook nooit afgeraakt. Het helpt de zaken niet altijd 100 procent vooruit.

Ik vermoed dat het goed bedoeld was, men wou de gemeenteraden versterken en aanslepende politieke impasses te voorkomen. Een duidelijke definitie van het begrip 'structurele onbestuurbaarheid' werd evenwel decretaal niet gegeven. Er is toen gezegd dat de praktijk het wel zou uitwijzen. Dat is gedeeltelijk het geval.

We zijn nu twee jaar ver en de nieuwe regel is al een paar keer toegepast. U hebt al laten vallen, en ik denk dat het klopt, dat we voorzichtig moeten zijn met een te snelle bijsturing.

Minister, welke wijze conclusies trekt u uit de toepassing van de structurele onbestuurbaarheid tot op heden? Vindt u het nodig om eerst nog eens grondig de motivatie en processen achter het geheel te evalueren voor een definitieve conclusie?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester (Open Vld): Voorzitter, minister, dames en heren, de lijst van steden en gemeenten die onbestuurbaar zijn, wordt steeds langer. Het mag toch ook worden gezegd dat in deze legislatuur veel problemen werden opgelost door het optreden van de gouverneur. We lezen soms in de kranten over plaatsen met problemen, maar die worden dan toch opgelost via de diplomatie van de mensen die daarvoor zijn aangeduid.

We kunnen er echter niet naast kijken: er staan al verschillende steden en gemeenten op het lijstje. Het is een blijk van wantrouwen. Als men eenmaal die keuze gemaakt heeft dat men met die of die partij niet meer wil samenwerken, is men blijkbaar hardleers en wil men via diplomatie ook niet meer afwijken van die beslissing. Dat is geen goede zaak natuurlijk.

Deze decretale regelgeving is nog vrij jong. Een evaluatie dringt zich toch op binnen afzienbare tijd. Tegen het einde van dit jaar moet dat toch eens gebeuren, want dan komen de nieuwe gemeenteraadsverkiezingen er al weer aan. Wat zal er in de laatste twee jaar vóór de gemeenteraadsverkiezingen gebeuren? Denkt u aan maatregelen zodat het dan niet meer mogelijk zal zijn? In het zicht van de verkiezingen kan er van alles gebeuren. Het zou niet goed zijn dat er in die twee laatste jaar nog veel gemeenten de onbestuurbaarheid uitspreken.

Denkt u aan een evaluatie? Denkt u aan een decreetgevend initiatief om te remediëren aan de wetgeving? Kunt u deze verbeteren? Dat is niet zo eenvoudig want we opereren altijd binnen een democratie. Er zijn gemeenteraadsverkiezingen geweest, bepaalde partijen volgen de meerderheid. Dat zomaar naast zich neerleggen is geen sinecure. Men moet daar omzichtig mee omgaan. Wat kan er gebeuren om die lijst zo kort mogelijk te houden? Het is niet goed om tijdens een legislatuur te wisselen van partners. De gemeente wordt onbestuurbaar en dat blijft de hele tijd hangen. Dat moeten we te allen prijze vermijden.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

De heer Bert Maertens (N-VA): We zitten hier in een typische commissie: hier zijn heel veel lokale bestuurders actief. Wie een meerderheid vormt na de verkiezingen gaat ervan uit dat het voor – minstens in vele gevallen – zes jaar lang is. Dat moet de doelstelling zijn van iedereen. Iedereen moet zorgen voor continuïteit en stabiliteit. Men maakt een meerjarenplan, met een visie hopelijk, dat men wil uitvoeren. Meestal heeft men minstens zes jaar nodig om effect te genereren.

We moeten erkennen dat er in bepaalde gemeenten de afgelopen weken en maanden conflicten waren die zouden of hebben geleid tot het invoeren van artikel 47bis en de procedure van onbestuurbaarheid. We moeten ons de vraag durven te stellen: ligt dat aan een botsing van visies op politiek vlak? Of ligt het vooral aan persoonlijke conflicten? Persoonlijk wantrouwen? Daar zit volgens mij het antwoord in. Soms speelt ontgoocheling een rol over beslissingen of de verdeling van mandaten. Het speelt allemaal mee, we kennen allemaal voldoende voorbeelden.

Het is een goede zaak dat er een procedure bestaat. Men moet kunnen ingrijpen als het de spuigaten uit loopt, als er geen stabiliteit meer is, als er een structurele minderheid aan het bewind is. Dat is ook wat de huidige procedure beoogt. Ze gaat uit van de kracht van de gemeenteraad, het hoogste democratisch orgaan op lokaal vlak. Als er zich binnen die gemeenteraad geen meerderheid meer weerspiegelt in het uitvoerend college van burgemeester en schepenen, dan is er een groot probleem. Een procedure is dus een noodzaak. We merken dat ze al enkele keren is toegepast, al dan niet definitief, of toch minstens is gestart.

Nogmaals, ligt het aan een botsing van visie en beleid, of ligt het eerder aan persoonlijke conflicten? Ik denk dat het vooral dat laatste zal zijn. We moeten ons durven af te vragen of het aan de procedure op zich ligt dat men de onbestuurbaarheid sneller gaat invoeren. Ik weet het niet, ik wil dat graag bestudeerd en geëvalueerd zien. Iedereen hier dringt erop aan, een evaluatie is nodig en nuttig, maar we mogen het kind niet met het badwater weggoien. Misschien zijn er andere betere procedures of systemen denkbaar. We kunnen daarvoor de VVSG en andere internationale voorbeelden raadplegen. Ik pleit voor een evaluatie. Zult u dat doen? Zult u de procedure evalueren samen met de stakeholders die we allemaal kennen van heel dichtbij?

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Pira (Groen): Ik sluit me aan bij de vorige spreker. Ik heb gemerkt dat de VVSG nogal emotioneel is ter zake. Ze zijn al langer vragende partij om dat te schrappen in het decreet. Er werd een artikel geschreven met de titel 'Verbinden niet ontbinden'.

In de aanloop naar de procedure van onbestuurbaarheid, toen dat nog niet mogelijk was, hebben we vastgesteld dat sommige gemeenten zich naar het einde van een legislatuur sleepten. Er waren onderlinge ruzies of men zat niet meer op dezelfde lijn en er gebeurde helemaal niets meer. Er is wel degelijk nagedacht over de maatregel.

Groen is geen vragende partij om overhaast te werk te gaan. Wij zouden zeker nog even willen wachten. Maar we sluiten ons wel aan bij de unanieme vraag naar een grondige evaluatie. Minister, wanneer stelt u de evaluatie in het vooruitzicht?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, het lijkt me nuttig om het artikel 47bis nog eens te beschrijven. Ik zal het niet volledig voorlezen, iedereen kent het principe. Een gemeenteraad stelt de onbestuurbaarheid vast, laat dat weten aan de minister van Binnenlands Bestuur die dan een bemiddelingsopdracht moet geven aan de provinciegouverneur. Deze laatste laat het resultaat van de bemiddeling weten en afhankelijk daarvan moet er iets gebeuren.

Het is niet zo dat er vóór de invoering van dit artikel geen problemen waren. Mevrouw Pira heeft daar terecht op gewezen. Heel wat gemeenten sleepten zich inderdaad naar het einde van de legislatuur. Wat zijn we met een schepencollege waarvan de helft geen bevoegdheden meer heeft maar wel zijn loon nog elke maand krijgt uitbetaald? Dat vind ik ook niet goed.

Ik wil niet overdrijven, het is niet zo dat er de afgelopen twee jaar continu zulke dossiers op het bureau van de minister van Binnenlands Bestuur kwamen. Mevrouw Robeyns is afwezig, maar zij vroeg me concreet waar de onbestuurbaarheid werd vastgesteld sinds dat artikel 47bis. Dat is in vier gemeenten gebeurd: Turnhout, Putte, Denderleeuw en Borgloon. In Denderleeuw, Putte en Turnhout mislukte de bemiddeling. In Turnhout is al een nieuw college samengesteld. In Putte en Denderleeuw is de raad op de hoogte gebracht van de mislukte bemiddeling en kan hij een nieuw college voordragen. In Borgloon moet de gouverneur van Limburg nog een bemiddelingsopdracht krijgen.

Staden werd hier vernoemd, geloof ik, en we hebben nog het voorbeeld van Tienen. Wat die gemeenten betreft, heb ik geen enkel dossier op mijn bureau gevonden. Ik vermoed dat de media af en toe veel commotie maken over coalitiepartners die het eventjes niet goed meer met elkaar kunnen vinden.

Zolang een gemeenteraad met een gewone meerderheid aan mij als minister van Binnenlands Bestuur niet laten weten dat de onbestuurbaarheid is vastgesteld, bestaat dat ook niet. Het principe was goed. De invoering van het artikel was goed. Het is goed geweest om de gemeenteraden meer daadkracht en beslissingsrecht te geven. De toestanden die men vroeger kende, waren volgens mij helemaal niet goed.

Ik heb recent – gelet op alle mediaberichten die er in de afgelopen week zijn bijgekomen – aan de persoon aan mijn rechterzijde de opdracht gegeven om de evaluatie te doen. Ik zal in elk geval niet afwijken van het principe dat het aan de gemeenteraad toebehoort om te oordelen. Ik wil niet opnieuw belanden in toestanden van vóór twee jaar waarbij men vier jaar aan een stuk in een impasse kon zitten. Dat getuigt niet van behoorlijk bestuur. Ik heb de heer De Coster de opdracht gegeven en ik ga daar niet op vooruitlopen. Dat zou niet goed zijn.

Mevrouw Robeyns vroeg nog of ik zicht heb op de regeling in Wallonië. In Wallonië heeft men ook gekozen voor meer daadkracht en beslissingsmacht voor de gemeenteraden, maar wel onder een andere vorm. Men heeft gekozen voor een constructieve motie van wantrouwen. Dat zou een mogelijk spoor kunnen zijn. Ze vroeg ook naar de situatie van de afgelopen twee jaar. In twee gemeenten, Awans en Liemeux, in de provincie Luik, werd de constructieve motie van wantrouwen ingeroepen.

Ik heb alle vertrouwen in de evaluatie van de heer De Coster. Het is belangrijk om een gemeente bestuurbaar te houden en niet in een impasse te geraken zoals vóór artikel 47bis. Ik heb daar geen zin in. Ik hoop dat de commissie het daarmee eens is.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor (sp-a): Minister, ik dank u voor het antwoord. U zegt dat u niet terug wilt naar de periode waarbij besturen gedurende jaren in een impasse zaten. Ik denk dat het juist het opzet was van de decreetgever om ervoor te zorgen dat er een oplossing was. Uw voorganger, minister Bourgeois, had gezegd: "The proof of the pudding is in the eating." Als je het aantal gevallen ziet dat er nu al is in deze legislatuur op amper twee jaar tijd, dan hoop ik dat die tendens niet aanhoudt, anders zullen we inderdaad zwaar boven het aantal besturen komen dat in een vorige legislatuur in een impasse zat.

U hebt zelf verwezen naar de situatie in Tienen, waar de procedure van onbestuurbaarheid niet is ingeroepen. Maar ik vrees er een beetje voor dat het sommige mensen op ideeën zal brengen en dat het binnen de gemeentebesturen een soort van besturen 'met de handrem op' in de hand kan werken, waarbij er argwaan in de gemeentehuizen aanwezig is. Dat is het laatste dat de lokale besturen nodig hebben. We hebben besturen nodig die er voluit voor gaan, die voluit beleid voeren en geen schrik hebben om hun nek uit te steken, geen schrik voor aansprakelijkheid maar ook geen schrik voor het inroepen van de onbestuurbaarheid – the proof of the pudding is in the eating. Ik verwijs ook naar de uitspraak van de Antwerpse provinciegouverneur Cathy Berx die zegt dat de procedure zoals ze nu is, destructief is en beter zou worden afgeschaft.

Minister, u zegt dat er een evaluatie zal plaatsvinden en dat u daartoe opdracht hebt gegeven aan de heer Decoster. Welke timing is daar op geplakt? Dat interesseert me wel. Ik denk dat het de heer Demeulemeester was die zei dat we nu twee jaar ver zijn en dat we eind dit jaar een grondige evaluatie zouden moeten doen. Stilletjes aan, begin 2016, gaan we weer naar gemeenteraadsverkiezingen. Welke timing kleeft u daarop? Ik ben van oordeel dat op zijn minst een reflectietermijn inbouwen geen slechte zaak zou zijn.

Het uitgangspunt moet volgens mij altijd zijn dat regels moeten bestaan om een beter beleid mogelijk te maken en zeker niet om gebruik van te maken voor individuele carrièreplanningen, met alle gevolgen van dien ten aanzien van de bestuurbaarheid van gemeenten.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

De heer Michel Doomst (CD&V): Ik denk dat het wijs is om niet te snel te gaan. We moeten eerst goed bezinnen waar we begonnen zijn. Uiteindelijk zijn er nog driehonderd gemeentebesturen die duchtig voortploegen en doen wat moet. We kunnen misschien een aantal correcties aanbrenge. Het gevoel bij de lokale besturen nu is dat de procedure wat te lang duurt en dat het van boven ingrijpen een grijze zone is die wat te lang duurt. Indien we zouden voortgaan, zouden we misschien sneller een alternatief moeten kunnen voorstellen dat lokaal breed genoeg gedragen wordt. Ik heb het gevoel dat er een paar remediëringen zouden kunnen komen bij het bestaande instrumentarium, na de evaluatie. We zullen straks horen hoe snel de wijze man die naast u zit, minister, tot conclusies zal komen.

De voorzitter: De heer Maertens heeft het woord.

De heer Bert Maertens (N-VA): Het is goed dat we de evaluatie doen. Minister, ik vind het heel belangrijk dat u heel duidelijk stelt dat een dergelijk principe overeind moet blijven. We mogen echt niet terug naar een tijd waarbij plots een minderheid moet besturen, noodgedwongen, omdat er geen andere mogelijkheid meer is. We creëren op die manier de impasse. Ik zou dat absoluut willen afraden. Als er echt een structureel probleem zou zijn, dan zou je een alternatief moeten hebben.

We zullen de evaluatie afwachten. Iemand had het over de constructieve motie in Wallonië. Misschien zitten daar wel nuttige elementen in omdat je dan tenminste een alternatief naar voren moet schuiven dat al is afgetoetst. Nu komen we in de bekende dossiers vaak in de situatie dat men de onbestuurbaarheid wil inroepen en dat men dan plots niet meer weet hoe men het moet oplossen. Men denkt niet op voorhand na over die mogelijke oplossing. Ik ben blij met de evaluatie die gebeurt. Ik heb dezelfde vraag als collega De Loor: wat is de timing? Kunnen wij die te gepasten tijde in het parlement bespreken?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer De Loor, ik ben blij dat u ook van oordeel bent dat het principe van de procedure overeind moet blijven, maar dat het eigenlijk niet werkt zoals het zou moeten. U zegt ook dat het geen slechte zaak is om naar een oplossing te zoeken en een evaluatie te doen. Die evaluatie zal rond moeten zijn voor de zomervakantie.

Het aantal is vier. U kunt zeggen dat het er vier te veel zijn. In Wallonië bestaat de constructieve motie van wantrouwen, wat een andere vorm is dan degene die wij hebben maar die wel zal worden meegenomen in de evaluatie. In de vorige bestuursperiode hebben er in Wallonië 8 op 262 gemeenten dat principe gebruikt. Ik denk niet dat vier zo veel is, waarmee ik niet gezegd wil hebben dat ik ook andere gemeentebesturen of stadsbesturen wil aanmoedigen om hetzelfde te doen. Integendeel. Ik heb u bij het begin van mijn antwoord gezegd in welke gemeente de echte onbestuurbaarheid is uitgeroepen en vastgesteld, en dat je dat een beetje moet loskoppelen van alle berichten die nu in de media verschijnen. De komende weken zullen nog gevallen in de media verschijnen maar waarvan we weten dat men er onderling toch tot een oplossing zal komen en dat het dossiers zijn die nooit op mijn bureau zullen belanden.

Mijnheer Doomst, u hebt net dezelfde vraag gesteld als de heer De Loor over het tijdstip van de evaluatie. Dat is dus voor het zomerreces. De heer Decoster zal uiteraard de provinciegouverneurs bij de evaluatie betrekken. Zij hebben immers enige ervaring opgebouwd in het behandelen van de procedure.

Tot slot ben ik het volledig eens met collega Maertens. Ik blijf echt wel het principe handhaven. Het moet absoluut de bedoeling zijn dat we de gemeenteraad en de steden en gemeenten in kwestie meer daadkracht en bestuurskracht geven. Ik heb absoluut geen zin om opnieuw in de impasse van jaren te geraken. Ik denk dat geen enkele gemeente of stad daarbij gebaat is.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor (sp-a): Minister, ik wil u nogmaals danken. Voor alle duidelijkheid zal ik mijn standpunt nog eens toelichten. Ik ben geen voorstander van de procedure zoals ze nu bestaat omdat die mensen op ideeën brengt. We moeten ernaar streven om gemeenten niet gedurende jaren in een impasse te laten bestaan. Ik vrees dat het cijfer enkel maar zal verhogen. Gelukkig is er de buffer van het laatste jaar ingebouwd, waarop de structurele onbestuurbaarheid niet meer kan worden ingeroepen, maar ik vrees dat het spijtig genoeg nog mensen op ideeën zal brengen. Ik vind het een goed idee om ook de gouverneurs te betrekken bij de evaluatie. Ik heb daarnet al verwezen naar het standpunt van de gouverneur van Antwerpen.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.

**VRAAG OM UITLEG van de heer Ward Kennes tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de preventie van burn-out bij de Vlaamse overheid
– 684 (2014-2015)**

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): Voorzitter, minister, sinds 1 september is burn-out opgenomen in de wet over welzijn op het werk, en moeten werkgevers maatregelen nemen om burn-out te voorkomen. De Vlaamse overheid werkte tegen eind vorig jaar een actieplan uit.

Uit een onderzoek van de SERV bleek dat één op tien werknemers een dergelijke situatie riskeert. Een studie van de federale overheid waarschuwde dat één op de vier mensen symptomen vertoont die kunnen wijzen op een gevaar voor burn-out. Het is toch wel een fenomeen dat in onze maatschappij zeer veel mensen aanbelangt.

Er bestaat een vragenlijst om burn-out bij werknemers te meten. In bijna alle bedrijven en organisaties waar die vragenlijst al gebruikt is, blijkt 10 tot 15 procent van de werknemers met symptomen van burn-out te kampen. Uit een onderzoek van het bureau iVOX bij een duizendtal werkenden bleek zelfs dat 50 procent van de werkende Vlamingen een gemiddeld tot zwaar risico loopt.

Het aantal medisch gediagnosticeerde burn-outs ligt lager. In 2010 kreeg 0,8 procent van de Belgische beroepsbevolking de diagnose burn-out, dat blijkt uit een representatieve bevraging bij huis- en bedrijfsartsen. Maar bij een rechtstreekse bevraging ligt het cijfer al snel hoger omdat burn-out volgens de gangbare definitie een synoniem is geworden voor chronische stress.

Bij de federale overheid is het aantal burn-outs op vijf jaar verdubbeld, zo raakte afgelopen zomer bekend. Voor de Vlaamse overheid zijn er voor zover ik weet geen cijfers over het totaal aantal burn-outs bekend. Burn-out zit bij het ziektecontroleorgaan in de categorie 'werkgebonden stress', en die blijkt wel de grootste oorzaak van afwezigheden door ziekte te zijn. Naar verluidt organiseerde Bestuurszaken intussen wel een eigen bevraging, maar daar heb ik zelf tot op heden geen informatie over.

Aangezien het een algemeen maatschappelijk fenomeen blijkt met een hoge kostprijs in termen van ziekteverzuim en verminderd welzijn, is het aan werknemers en werkgevers om samen te kijken waar de oorzaken van burn-outrisico's liggen binnen bedrijven en organisaties, en dus ook binnen de Vlaamse overheid. We mogen dit niet reduceren tot een individueel probleem. Het is meer dan louter een privézaak. We moeten durven na te denken over de manier waarop het werk wordt georganiseerd.

Minister, wat zijn de resultaten van het onderzoek dat door Bestuurszaken werd gedaan naar de aanwezigheid van burn-out bij de Vlaamse overheid, voor zover die op dit moment bekend zijn? In welke mate is de presentie van burn-out een aandachtspunt in het Vlaamse personeelsbeleid? Welke specifieke acties worden hierrond opgezet? Wat zijn de krachtlijnen van het actieplan dat werd uitgewerkt? Hoe wilt u dit uitvoeren?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Het klopt dat er in 2014 een onderzoek is gevoerd binnen de Vlaamse overheid naar het fenomeen van burn-out. Daarbij zijn verschillende bronnen geraadpleegd, zoals wetenschappelijke bevindingen, namelijk cijfers en bevindingen van universiteiten, externe preventiedienst, Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (SERV), FOD Werkgelegenheid, Arbeid en Sociaal Overleg (WASO) en dergelijke meer. Ook organisatiedata zijn geraadpleegd, zoals een analyse van cijfers over de Vlaamse overheid, namelijk het ziekteafwezigheidspercentage, ziektebeelden, medische gezondheidsbeoordelingen, meldingen van preventieadviseurs en dergelijke meer. Daarnaast heeft ook de professionele ervaring een rol gespeeld in het onderzoek, bijvoorbeeld een verkennende bevraging bij de leden van het hr-netwerk, focusgroep met welzijnsactoren van de Vlaamse overheid, namelijk preventieadviseurs psychosociaal welzijn, vertrouwenspersonen en dergelijke meer. Een andere bron waren de bezorgdheden van de stakeholders: stuurgroep modern hr-beleid, welzijnsactoren Vlaamse overheid, opdrachtgevers en dergelijke meer.

U hebt het zelf al aangegeven dat het niet zo eenvoudig was om vanuit dit onderzoek burn-out als fenomeen te meten. U hebt zelf een aantal redenen aangehaald. Wat wel kan worden geconcludeerd uit het onderzoek, is dat algemeen psychische disfuncties de grootste oorzaak zijn van ziekteafwezigheid bij het personeel van de Vlaamse overheid. Een deel daarvan gaat over burn-out. Dat kunnen we alleen maar veronderstellen, want specifieke cijfers zijn er niet over. Wel belangrijk is dat het onderzoek niet alleen mij maar ook de topambtenaren binnen de Vlaamse overheid leert dat we heel veel nood hebben aan het inzetten op algemene welzijnsbevorderende maatregelen. Dat moeten we vooral stimuleren, want we weten dat een aantal factoren in elke werkomgeving, niet alleen in een administratie of in de ambtenarij maar in elke werkomgeving, van belang zijn om bepaalde zaken op tijd te kunnen detecteren.

Ik geef een aantal voorbeelden. Zijn de werkdruk en de emotionele belasting in verhouding? Zijn er tegenstrijdige verwachtingen? Is er een duidelijk verwachtingspatroon ten aanzien van de werknemer? Wat betreft de hulpbronnen: heb je veel of weinig steun van je leidinggevende, naaste collega's en dergelijke meer?

Ik heb ook een bijlage bij het desbetreffende onderzoek over hoe de Vlaamse overheid scoort op die verschillende factoren. Ik zal ze u laten overmaken.

U hebt gevraagd of er concrete acties worden opgezet. Het is goed om een geïntegreerd en duurzaam hr-beleid te voeren. Het welzijnsbeleid is daar uiteraard een zeer belangrijke component van en moet daar absoluut deel van uitmaken. Het is onontbeerlijk. Daarnaast moeten we investeren in duurzaam en sociaal werkgeverschap. We hebben binnen de Vlaamse overheid al een aantal zaken die burn-out en daaraan gerelateerde ziektebeelden kunnen verhelpen of een klein beetje zouden kunnen tegengaan. Dat is bijvoorbeeld dat personeelsleden die zich niet goed voelen op het werk en dreigen terecht te komen in een burn-out, goed weten wie een aanspreekpunt zou kunnen zijn binnen de Vlaamse overheid. Nogmaals, het probleem stelt zich veel breder dan enkel binnen de Vlaamse overheid, maar uw concrete vraag ging over de Vlaamse overheid. We hebben 'Spreekbuis', dat is een goed initiatief omdat men daar luistert, advies geeft over mogelijke stappen die het personeelslid kan zetten en het maakt het personeelslid wegwijs in de juiste hulpbronnen indien nodig. Dat is een zeer waardevol initiatief.

Er is ook een zeer belangrijke rol weggelegd voor de leidinggevende. Het is zeer belangrijk voor de leidinggevende om te luisteren om bepaalde problemen goed te kunnen detecteren bij zijn of haar medewerkers. Ook zou het goed zijn dat bij alle collega's een aantal vooroordelen zouden kunnen worden weggewerkt en dat men bereid is om naar elkaar te luisteren. Niets is zo leuk als collega's te vinden, of dat nu een leidinggevende is of niet, die jouw problemen begrijpen en waar je af en toe eens terecht kunt zodat je niet afwezig moet zijn wegens ziekte. Dat kan alleen maar hulp bieden voor de persoon in kwestie.

Ik kom tot uw vragen over het actieplan dat zal worden uitgewerkt. In het voorjaar van 2015 – geef ons nog eventjes tijd, want we moeten heel veel doen in het voorjaar van 2015 – wordt de laatste hand gelegd aan het actieplan burn-out met beleidsaanbevelingen die voortvloeien uit het onderzoek. Er wordt naarstig aan gewerkt. We zullen ook de entiteiten sensibiliseren om bepaalde zaken in het oog te houden, waar ik daarnet al op heb gewezen. Het is ook goed dat in het kader van welzijn op het werk goede praktijken ter beschikking kunnen worden gesteld. Ik heb al meermaals gezegd in deze commissie dat het niet goed zou zijn als we altijd vanuit de Vlaamse overheid vinden dat we steeds zelf het warm water moeten uitvinden. We moeten misschien in andere sferen, zoals privébedrijven of elders, goede praktijkvoorbeelden vinden die we eventueel kunnen implementeren in de Vlaamse overheid. Dat zou ik zeer goed vinden.

Het is in elk geval goed om alle bestaande maatregelen in kaart te brengen binnen de Vlaamse overheid en mee op te nemen in dat actieplan. Er bestaan binnen de verschillende entiteiten in het kader van welzijn op het werk, verschillende actieplannen, maar het is niet altijd eenduidig. Dat is het probleem van het hebben van zo veel entiteiten naast elkaar. Het is niet altijd heel duidelijk welke acties en maatregelen binnen bepaalde concrete entiteiten bestaan. Nogmaals, als je die in kaart brengt, kunnen bepaalde entiteiten van elkaar leren. Daar is iedereen binnen de Vlaamse overheid bij gebaat.

Mijnheer Kennes, u kaart een belangrijk probleem aan, maar ik kan u verzekeren dat we ermee bezig zijn en dat we beseffen, in een tijd dat mensen alleen maar langer zullen moeten werken, dat we zeker moeten werken aan welzijn op het werk. Ik deel absoluut uw bezorgdheid.

De voorzitter: De heer Kennes heeft het woord.

De heer Ward Kennes (CD&V): Minister, ik dank u voor het uitgebreide antwoord. Ik stel vast dat er bij het onderzoek heel veel partijen en actoren betrokken zijn. Dat is heel goed.

We zullen dit voorjaar dus nog een actieplan zien verschijnen, maar er is dit voorjaar inderdaad al zeer veel te doen. Er ligt zeer veel werk op u, uw kabinet en uw administratie te wachten. We moeten de mensen dus niet overmatig onder druk zetten, want dat zou net in strijd zijn met mijn vraagstelling.

Ik wil graag geloven dat er heel wat initiatieven lopen. Ik wil in dat verband nog het belang aanhalen van aanspreekpunten in de eigen administratie, leidinggevenden die ook oor hebben wanneer eens iets langduriger moeilijk loopt. Ook het gegeven dat collega's op de werkvloer naar elkaar luisteren is een heel belangrijk element. Het gaat niet enkel om medicalisering en de psychologische aanpak, maar ook gewoon over naar elkaar luisteren. Het zijn kleine dingen, maar er moet een keten zijn waarin het geheel wordt aangepakt. Ik vertrouw erop dat dat goed verloopt.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Kurt De Loor tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over de aansprakelijkheid van burgemeesters – 679 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor (sp-a): Minister, hoewel de problematiek die ik wil aankaarten, hoofdzakelijk federale materie is, wil ik die toch aan u voorleggen, omdat de voogdij over lokale besturen en het statuut van de lokale mandataris wel degelijk tot de gewestelijke bevoegdheden behoren.

Omdat een gemeente als rechtspersoon niet strafrechtelijk aansprakelijk kan worden gesteld, bestaat de kans dat de individuele leden van het college van burgemeester en schepenen op strafrechtelijk vlak aansprakelijk worden gesteld voor een voorval dat op het grondgebied van de gemeente plaatsvindt. Dat dat verregaande gevolgen kan hebben, is al een paar keer gebleken. Zo werd in 2005 de toenmalige burgemeester van Damme medeverantwoordelijk gesteld voor een ongeval met dodelijke afloop dat op het grondgebied van de gemeente gebeurde. En onlangs nog werd de burgemeester van Riemst gedagvaard nadat een elfjarig meisje zwaar werd gebeten door loslopende honden.

De Vereniging van Vlaamse Steden en Gemeenten (VVSG) pleit er al jaren voor om de persoonlijke aansprakelijkheid van burgemeesters en mandatarissen te verlichten en te verschuiven naar het gemeentebestuur als orgaan. Er zijn een aantal mogelijkheden om dat op te vangen, die weliswaar op federaal niveau moeten gebeuren. De VVSG heeft daaromtrent al teksten uitgewerkt. En ook verzekeraar Ethias bracht recent een brochure uit om de lokale mandatarissen te wijzen op de regels omtrent de aansprakelijkheid en de manier om zich daartegen afdoende te verzekeren. Maar voorlopig is de wetgeving nog altijd niet gewijzigd.

Minister, werd de wetgeving omtrent de aansprakelijkheid van lokale bestuurders de afgelopen jaren geëvalueerd? Zo ja, wat waren de conclusies van de evaluatie? Zo neen, plant u, eventueel samen met uw federale collega of collega's, een evaluatie van de wetgeving omtrent de aansprakelijkheid? Op welke termijn zou dat gebeuren? Bent u van oordeel dat de wetgeving omtrent de persoonlijke aansprakelijkheid van lokale bestuurders aan herziening toe is? Welke stappen zult u zetten

om het statuut van de lokale bestuurders te versterken en hen te beschermen tegen persoonlijke aansprakelijkheid ten gevolge van de uitoefening van hun mandaat?

De voorzitter: De heer De Meulemeester heeft het woord.

De heer Marnic De Meulemeester (Open Vld): Minister, ik wil me aansluiten bij de bezorgdheden van de heer De Loor. Iedereen die een lokaal mandaat waarneemt, en zeker dat van burgemeester, zal het erover eens zijn dat er iets aan moet worden gedaan. We zijn ons daar al jaren van bewust. Er zijn de voorbije jaren veel inspanningen gebeurd, maar spijtig genoeg is er op het terrein zelf zeer weinig gebeurd.

Lokale mandatarissen, in het bijzonder de burgemeester, kunnen nu persoonlijk vervolgd worden voor daden binnen de uitoefening van hun mandaat. Ik verwijs nog naar een ander voorbeeld. Tijdens een kermiskoers beweegt iemand zich zonder toelating over het parcours. De betrokken burgemeester wordt daarvoor jaren vervolgd door het gerecht. Je zult het maar meemaken.

Ik wil hier ook verwijzen naar de resolutie die in de plenaire vergadering van 12 maart 2008 werd goedgekeurd, waarin wij er bij de Federale Regering en het federaal parlement op aandringen om dringend een oplossing te vinden en om de strafrechtelijke immuniteit voor lokale mandatarissen voor lichte fouten binnen de uitoefening binnen hun ambt waar te maken. We zijn daar dus al sinds 2008 mee bezig, en zelfs al van veel langer, maar tot nu toe heeft er niet echt iets bewogen op het federale niveau.

Minister, kunt u een initiatief nemen ten aanzien van de Federale Regering, in het bijzonder de minister van Justitie, om beweging in dat dossier te krijgen, zodat het voor lokale mandatarissen en burgemeesters toch niet meer zo gevaarlijk is om een gemeentelijk mandaat uit te voeren?

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

De heer Michel Doomst (CD&V): Dit verhaal is op federaal niveau niet gelukt tijdens de vorige regeerperiode, hoewel we er geweldig dichtbij waren. Mijnheer De Loor, het waren eigenlijk uw Franstalige rode broeders die het hebben tegengehouden. Het was een heel lange brief, maar op het einde was het: "PS: het zal niet gaan." (*Gelach*)

We hebben echt alles gedaan wat we konden om ze zo ver te krijgen, maar het lukte op het einde van het verhaal nooit. "Ça n'ira pas."

Ik heb het wetsvoorstel hier bij me, u kunt het misschien gebruiken om een aantal mensen te overtuigen. Het uitgangspunt was dat gemeenten niet meer gedagvaard zouden worden als rechtspersoon. Bij de bestaande wetgeving was het uitgangspunt dat dat niet kan, om de stroom van politisering te vermijden. Maar daardoor kan de steen natuurlijk altijd op het hoofd van de lokale mandataris terechtkomen.

Wij hebben dus een voorstel ingediend, en er was eigenlijk een vrij grote groep die erachter stond om die immuniteit van de gemeente als rechtspersoon op te heffen en ervoor te zorgen dat de rechter de juiste overtreder kan vaststellen. Dat lag voor, we waren heel dicht bij een oplossing, en ik wil nu absoluut meehelpen om de huidige minister van Justitie mee over de streep te trekken. De VVSG stond erachter, en ook langs Franstalige kant had ik de indruk dat die vereniging erachter stond. Ik denk dat het nu echt haalbaar moet zijn.

De voorzitter: Mevrouw Pira heeft het woord.

Mevrouw Ingrid Pira (Groen): Minister, ik onderschrijf volledig de bezorgdheden van de collega's, maar ik wil van de gelegenheid gebruik maken om daar nog een problematiek aan vast te hangen, die de zaak nog ingewikkelder maakt.

Ik ben er zelf ook een paar keer mee geconfronteerd. Als burgemeester ben je sowieso verantwoordelijk voor de veiligheid van je grondgebied, zelfs al is dat grondgebied niet van jou, maar bijvoorbeeld van het Vlaamse Gewest, in het geval van de gewestwegen. Het heeft te maken met een belangenconflict. De wegbeheerder heeft zijn belangen als wegbeheerder, en daartegenover heb jij als burgemeester de verantwoordelijkheid over de veiligheid. En die belangen botsen soms.

Soms worden er tegen de zin van de burgemeester maatregelen uitgevoerd, bijvoorbeeld door het Vlaamse Gewest of door De Lijn. De burgemeester oordeelt dan dat het onveilig is, maar men voert het toch door, omdat het ene belang blijkbaar boven het andere staat. Ik heb dat juridisch laten onderzoeken, en dat blijkt een leemte in de wetgeving te zijn. En dat maakt het gevaar van een strafrechtelijke aansprakelijkheid nog ingewikkelder.

Ik wil de minister vragen om die problematiek daarin mee te nemen en eens te onderzoeken hoe we dat kunnen oplossen.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, collega's, ik kan zeer kort zijn. Collega De Loor heeft al aangehaald dat het overgrote deel van zijn vraag federale bevoegdheid betreft.

Het is belangrijk om nog eens het verschil tussen de burgerrechtelijke en de strafrechtelijke aansprakelijkheid te duiden. De burgerrechtelijke aansprakelijkheid is geregeld in het Gemeentedecreet. Ik plan daar geen evaluatie van. Ik denk dat dat vandaag zeer goed loopt. De strafrechtelijke aansprakelijkheid is natuurlijk federale bevoegdheid.

Mijnheer De Meulemeester, ik heb gezien dat u zelf auteur bent van de desbetreffende resolutie. Ik had die ook gekregen. Het is een resolutie van meer dan zes jaar geleden, waarin inderdaad aan de toenmalige Vlaamse Regering wordt gevraagd om er bij de Federale Regering op aan te dringen om maatregelen te nemen in het kader van de strafrechtelijke aansprakelijkheid van lokale mandatarissen.

Ik weet, mijnheer Doomst, dat er verschillende pogingen zijn geweest. Ik weet ook wat de struikelblokken waren. U hebt zelf naar een concreet voorstel verwezen. Ik heb nog een ander voorstel bij, eentje dat in de Senaat is ingediend, voor alle duidelijkheid niet door mezelf. Ik denk wel dat we die voorstellen bij elkaar kunnen leggen. Nu, dat is niet onze verantwoordelijkheid, dat moeten ze aan de overkant van de straat doen.

Ik ben in ieder geval wel van plan om naar aanleiding van deze vragen een brief te schrijven aan collega Geens en hem te vragen daar redelijk snel werk van te maken. Ik zal dan ineens ook insinueren dat niet al het werk opnieuw moet worden gedaan, dat we met andere coalitiepartners zitten die hier hopelijk wel alle heil in zien, en dat we dan redelijk snel vooruitgang kunnen boeken.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor (sp·a): Ik dank de minister voor haar antwoord en de collega's om bij te springen bij dit thema.

Minister, we hebben besturen nodig die heel krachtig hun stempel kunnen drukken, en ook burgemeesters, schepenen, OCMW-voorzitters en raadsleden die hun nek durven uit te steken. Door die strafrechtelijke aansprakelijkheid is het opnieuw voor een stuk met de handrem op besturen.

Toen ik in het kader van het eindejaar de discussie hier in Brussel hoorde over het al dan niet afsteken van vuurwerk op het De Brouckèreplein, dacht ik: chapeau voor dat bestuur, dat ervoor kiest om dat wél toe te laten, tegen het negatieve advies van de brandweer in. Ik denk dat heel weinig burgemeesters en besturen dat lef zouden hebben. Chapeau dat ze dat toch toegelaten hebben. Anders zou er niets meer mogelijk zijn. Als je altijd op alle adviezen ingaat, leg je op den duur je gemeente en de samenleving lam, zeker ook door de veramerikanisering waarbij iedereen denkt zijn heil te moeten halen via het aanspannen van procedures, wat enorm verlamdend kan werken voor de samenleving en het politieke bestuur.

Collega's, we hebben hier in het verleden inderdaad een resolutie goedgekeurd. Ik wil gerust het initiatief nemen om een gelijkaardig voorstel van resolutie op poten te zetten om bij de federale overheid aan te dringen op een oplossing. Dat zou een heel krachtig signaal zijn, en het zou tegelijk een morele steun betekenen voor de burgemeesters en andere lokale mandatarissen.

Collega Doomst, u moet niet alleen naar het verleden kijken, u moet vooral naar de toekomst kijken. U spreekt over de Waalse rode broeders, maar die zitten niet meer in de Federale Regering. Laat ons dus vooral naar de toekomst kijken. Ik wil gerust een initiatief nemen voor een voorstel van resolutie.

De voorzitter: De heer Doomst heeft het woord.

De heer Michel Doomst (CD&V): Mijnheer De Loor, het is omdat ik leer uit het verleden, dat ik denk dat in de toekomst een voorstel van resolutie niets zal oplossen. Ik denk dat u moet rekenen op de evolutie in het federale parlement, dat men daar de bekommernissen van de burgemeesters eindelijk eens ernstig neemt. Het is spijtig dat er een aantal burgemeesters weggefallen zijn uit het federale parlement, maar we moeten blijven aandringen via de contacten die we allemaal hebben met onze collega's. Met formele resoluties zal het niet lukken. Ik denk dat we de ernst van de situatie via een aantal contacten over de partijgrenzen heen moeten proberen over te maken.

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Mijnheer Doomst, voor zover dat nog nodig was, zal ik u geruststellen. Ik zal contact opnemen met collega Geens. Ik denk wel dat daar enkele initiatieven uit zullen kunnen voortvloeien.

De voorzitter: De vraag om uitleg is afgehandeld.

VRAAG OM UITLEG van de heer Bart Van Malderen tot mevrouw Annemie Turtelboom, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Begroting, Financiën en Energie, over de inning van opcentiemen door de provincies en het betreffende advies van de Raad van State

– 589 (2014-2015)

VRAAG OM UITLEG van de heer Kurt De Loor tot mevrouw Liesbeth Homans, viceminister-president van de Vlaamse Regering, Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Inburgering, Wonen, Gelijke Kansen en Armoedebestrijding, over het arrest van de Raad van State met betrekking tot de provinciale opcentiemen

– 680 (2014-2015)

Voorzitter: mevrouw Mercedes Van Volcem

De voorzitter: Het antwoord wordt gegeven door minister Homans.

De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp-a): Minister, ik heb een vraag voor u over de inning van opcentiemen door de provincies en het advies van de Raad van State. Het leek mij ook nuttig om het standpunt van uw collega Turtelboom daarover te kennen, maar zij heeft mij naar u doorverwezen. Ik stel de vraag met evenveel plezier aan u.

In het regeerakkoord wordt heel duidelijk gezegd dat de provincies zelf geen provinciale opcentiemen meer zullen kunnen heffen. Zij zullen een dotatie krijgen voor de bevoegdheden die ze wel verder zullen mogen uitoefenen.

De aanleiding voor mijn vraag is de vaststelling dat blijkbaar toch niet iedereen unisono die doelstelling deelt. Zo was er een Twitterbericht en een artikel op de website van De Standaard, toch niet van de minsten, mensen die in dit Vlaams Parlement toch enige functies hebben opgenomen, namelijk Tom Dehaene en Ludwig Caluwé. Zij citeerden uit een advies van de Raad van State over het decreet waarin het kortwieken van de provinciale financiering wordt geregeld.

Het komt erop neer dat de Raad van State enerzijds betwijfelt dat Vlaanderen de exclusieve bevoegdheid zou hebben om dat aan de provincies op te leggen. Anderzijds aanvaardt de Raad van State de motivering van de Vlaamse Regering niet dat zij zich zou kunnen beroepen op de wet van augustus 1980.

Ondertussen hebben we de bespreking van het ontwerp van decreet in de commissie gehad. Ik houd mijn vraag toch aan, omdat het antwoord dat we tijdens die bespreking kregen, eigenlijk neerkwam op: we zullen wel zien, we zullen het probleem wel oplossen als het zich voordoet. Dat legt de bal natuurlijk opnieuw hier.

Minister, wat is uw houding ten aanzien van dat advies van de Raad van State? Hoe gaat u om met die motivering, die trouwens door te trekken lijkt naar andere domeinen? Welke conclusies trekt u eruit, zowel op het fiscale als op het organisatorische vlak, aangezien dit toch wel vrij fundamentele kritieken zijn ten aanzien van een belangrijke bouwsteen van het Vlaamse regeerakkoord?

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor (sp-a): Voorzitter, ook mijn vraag gaat over het advies van de Raad van State met betrekking tot de provinciale opcentiemen. Het is al aan bod gekomen tijdens de bespreking van de beleidsnota Binnenlands Bestuur.

Toen hadden we het over de plannen van deze Vlaamse Regering om de provincies niet langer in de mogelijkheid te stellen om provinciale opcentiemen op de onroerende voorheffing te heffen. De Vlaamse Regering wil deze provinciale heffing integreren in de Vlaamse basisheffing. De aldus verkregen middelen zullen, na toepassing van een besparing waarvan de omvang nog moet worden bepaald, worden doorgestort naar de provincies onder de vorm van een dotatie.

Tijdens dezelfde bespreking van de beleidsnota – in november en december – werd de mogelijkheid dat deze beleidsintentie wel eens zou kunnen botsten met een aantal wettelijke bepalingen inzake fiscale autonomie van de provincies, kort aangeraakt. Door het advies van de Raad van State weten we ondertussen dat er wel degelijk een probleem is.

De heer Van Malderen heeft ernaar verwezen bij de bespreking van het decreet betreffende diverse fiscale bepalingen. In dit ontwerp van decreet drukte de regering de ambitie uit om de provincies niet langer in de mogelijkheid te stellen om opcentiemen te heffen op de Vlaamse heffing op leegstand, verkrotting en verwaarlozing.

Als we het advies van de Raad van State grondig nalezen, komen we tot een dubbele conclusie. De stelling dat krachtens artikel 170, paragraaf 3, van de Grondwet het inperken van de fiscale autonomie van de provincies door ze te verbieden om nog opcentiemen te heffen een exclusieve bevoegdheid zou zijn van het Vlaamse Gewest, wordt door de Raad van State niet aanvaard. De raad verwijst hiervoor overigens ook naar recente rechtspraak van het Grondwettelijk Hof. Twee, het Vlaamse Gewest kan de belastingbevoegdheid van de provincies slechts beperken met toepassing van artikel 10 van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming van de instellingen.

De verantwoording die wordt ingeroepen door de Vlaamse overheid om van dit artikel gebruik te kunnen maken, wordt niet aanvaard. Gevraagd naar haar standpunt ter zake antwoordde minister Turtelboom dat het probleem wel te gepasten tijde zou worden opgelost – een weinig geruststellend antwoord.

Minister, legt u zich neer bij de stelling van de Raad van State dat het inperken van de fiscale bevoegdheden van de provincies geen exclusieve bevoegdheid is van Vlaanderen? Zo niet, welke stappen overweegt u om uw gelijk te halen? Met welke bijkomende elementen denkt u te kunnen voldoen aan de vraag van de Raad van State naar bijkomende motivatie om gebruik te kunnen maken van artikel 10 van de bijzondere wet? Zal de Vlaamse administratie een beroep doen op een grondwetspecialist om dit verder uit te klaren? Zo ja, op welke grondwetspecialist of -specialisten wordt een beroep gedaan in dit dossier? Wat is de impact van het vermelde advies van de Raad van State op de geplande afslanking van de provincies? Blijft u bij uw ambitie om de overdracht van persoonsgebonden taken en bevoegdheden naar Vlaanderen en de gemeenten én de bijhorende verevening rond te krijgen uiterlijk op 31 december 2016?

De voorzitter: Minister Homans heeft het woord.

Minister Liesbeth Homans: Zoals de vraagstellers aangeven, heeft het bewuste arrest te maken met een voorontwerp van decreet houdende diverse bepalingen. Mijnheer Van Malderen, uw vraag dateert al van begin december, geloof ik, ik neem aan dat u het arrest intussen al ontvangen hebt. (*Instemming*)

Het zat in de bundel van documenten die toen werd overgemaakt aan het parlement. Goed, dan is die kwestie van de baan.

Er zijn inderdaad een aantal wijzigingen aangebracht aan de Vlaamse Codex Fiscaliteit waar de Raad van State zich over gebogen heeft. U hebt al alle

artikelen genoemd, ik ga niet in herhaling vallen. Om het simpel te zeggen en waar de Raad van State zich onder andere over heeft uitgesproken, was de bepaling dat enkel nog de gemeenten opcentiemen mogen heffen en niet meer de agglomeraties of provincies, wat eigenlijk een afwijking was van het wetboek inkomstenbelasting.

Men kan het arrest van de Raad van State op verschillende manieren lezen en ik denk dat iedereen het anders interpreteert. Volgens mij en mensen die er iets van kennen, zegt de Raad van State dat de Vlaamse overheid niet bevoegd is om de fiscale bevoegdheden van de provincies en agglomeraties in te perken. Dat is een federale aangelegenheid. Maar, en dat is wel heel belangrijk, en dat bent u allebei vergeten te vermelden, het zou wel kunnen via het principe van de impliciete bevoegdheden.

Om op al uw andere vragen te antwoorden: ja, wij geloven absoluut nog in onze plannen voor de provincies. Ik denk dat het nog altijd mogelijk is om per 1 januari 2017 onze hervorming te laten ingaan. Alle plannen betreffende de hervorming van de provincies, de fiscale bevoegdheden en dergelijke, kunnen doorgang vinden.

Mijnheer De Loor, inzake de juridische aspecten heeft de administratie een beroep gedaan op de rechtsleer, onder andere met een artikel van professor Jürgen Vanpraet. Hij bevestigt ons standpunt in een publicatie over de zesde staatshervorming. Dan hebben we ook nog een grondwetspecialist geraadpleegd. De administratie heeft advies gevraagd aan professor Matthias Storme inzake de impliciete bevoegdheid.

Het advies van de Raad van State kan op verschillende manieren worden geïnterpreteerd. Het is belangrijk om niet alleen te lezen dat het een federale bevoegdheid is, maar dat het ook via de impliciete bevoegdheden wel tot de Vlaamse bevoegdheden zou kunnen behoren. Wie had gehoopt dat we onze plannen voor de provincies zouden veranderen, moet ik teleurstellen. We wachten nog het advies van de specialisten af. Ik maak me sterk dat we het regeerakkoord en de beleidsnota betreffende de provincies zullen uitvoeren.

De voorzitter: De heer Van Malderen heeft het woord.

De heer Bart Van Malderen (sp.a): Mijn ongerustheid was vrij groot toen ik de minister van Financiën en Begroting hoorde zeggen dat ze het probleem zou oplossen als het zich stelde. Uw antwoord, minister, is bijna even zorgwekkend. U bent het aan het onderzoeken en dat is positief, maar mijn eerste conclusie op uw antwoord, maar ik zal het nog eens nalezen, is dat u zich politiek en juridisch op glad ijs begeeft.

Afgaande op de reacties van Tom Dehaene en Ludwig Caluwé, toch niet de minsten en leden van uw coalitiepartner, bestaat er blijkbaar toch wat discussie. Dat Twitterbericht nam niet neutraal akte van het standpunt van de Raad van State. Het was een juichkreet omdat de Raad van State hen bijtrad in hun analyse. Die discussie is echter minder de focus van deze vergadering.

Het gaat er ook om dat u zich juridisch op glad ijs begeeft. Het is natuurlijk iets te gemakkelijk om te zeggen: de Raad van State zegt dat het niet kan via de expliciete bevoegdheden, dus misschien zou het kunnen dat het wel mag via de impliciete. Dat is zo'n passe-partout waarmee men desgevallend alles kan oplossen. De realiteit, minister, is dat ook die impliciete bevoegdheden aan een aantal toetsstenen worden onderworpen. Desbetreffende heb ik nogal mijn twijfels. Dat zal de door u gecontacteerde grondwetspecialist u ook wel vertellen.

De vraag is of in deze kwestie de bevoegdheid van een provincie en de manier waarop dit wordt georganiseerd, als een marginaal aspect zal worden beschouwd. Ik wil dat nog wel eens op papier zien, of men dat bevoegdheidsniveau en de financiering ervan als marginaal zal beschouwen, want dat is een van de toetsstenen. Ik kan alleen maar betreuren dat dit parlement goedkeuring heeft gegeven aan dit decreet. De heer De Loor had het over veramerikanisering en processen en zo. U houdt hardnekkig vast aan een oriëntatie die politiek en juridisch volgens mij niet echt hard gebetonneerd is. U wacht het advies af. Ik zie hier ruimte voor mensen die daartegen willen procederen.

De voorzitter: De heer De Loor heeft het woord.

De heer Kurt De Loor (sp-a): Ik kan me enkel maar aansluiten bij de heer Van Malderen. Minister, ik vind dat u het advies van de Raad van State nogal snel van de tafel veegt door te beweren dat men het op verschillende manieren kan interpreteren. Die piste is echt niet zonder gevaar, politiek en juridisch. Ik ben ook van oordeel dat de discussie nog niet afgehandeld is, absoluut niet. Bij het voortzetten van de plannen is de rechtszekerheid helemaal niet gegarandeerd.

Minister Liesbeth Homans: Voorzitter, ik zou de heren Van Malderen en De Loor wel willen geruststellen, maar ik vrees ervoor. *(Opmerkingen van de heer Bart Van Malderen)*

Dat weet ik niet, een beetje constructief meewerken kan nooit kwaad, mijnheer Van Malderen.

Uw bewering dat we ons juridisch op glad ijs begeven klopt echt niet. We hebben grondwetspecialisten en andere juristen die ons bijstaan. Als we hier enige actie gaan ondernemen, zullen we natuurlijk zelf het advies van de Raad van State vragen. We dekken ons voldoende in tegen wat u noemt juridische valkuilen, maar ik zie ze momenteel niet.

De heer Bart Van Malderen (sp-a): We zullen elkaar vandaag misschien niet overtuigen.

Die laatste toevoeging vind ik interessant. Bij nieuwe initiatieven – ik ga ervan uit dat het om uitvoeringsbesluiten gaat – zult u het advies van de Raad van State vragen. Ik vraag dat die desgevallend worden overgemaakt aan het parlement, net als het advies van professor Storme dat u hebt gevraagd. Ik kijk ernaar uit.

De voorzitter: De vragen om uitleg zijn afgehandeld.